

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.147:[615.825+615.851.3]-051

Оксана Беспалова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-0081-6021

Юлія Арешина

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-6375-465X

Ольга Лянна

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID 0000-0002-4467-7166

DOI 10.24139/2312-5993/2020.02/003-012

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

Метою статті є розкриття сутності ключових понять галузі: «фізична терапія» та «ерготерапія» й основних нормативно-правових документів, що регламентують професійну підготовку фахівців із фізичної терапії, ерготерапії в Україні. Для досягнення поставленої мети нами були обрані такі методи дослідження: теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури та нормативно-правової документації в напрямі фахової підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, узагальнення результатів дослідження науковців. У результаті було узагальнено підходи до трактування понять: «фізична реабілітація», «фізична терапія» і «ерготерапія» у вітчизняній та міжнародній науково-методичній літературі й конкретизовано їх сутність; представлено історичний шлях розвитку спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» і його поетапні перетворення; представлено перелік і розкрито зміст основної нормативно-правової документації, що регламентують процес професійної підготовки фахівців із фізичної терапії, ерготерапії в закладах вищої освіти України; розглянуто кваліфікаційну характеристику фахівців, яка включає професійні функції і зміст професійної діяльності.

Ключові слова: працетерапія, заняттєва терапія, окупаційна терапія, професійна підготовка, професійна діяльність, професійні функції.

Постановка проблеми. Підготовка фахівців з фізичної терапії, ерготерапії для надання кваліфікованої допомоги у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення в Україні сьогодні є і залишається актуальною. Це підтверджується віднесенням даних фахівців у стандарти надання допомоги з медичної та соціальної реабілітації у 113 країнах світу (Буйлова, 2017, с. 9-15). Результати наукових розвідок щодо стану здоров'я населення України та постійно зростаючої кількості людей із обмеженими можливостями внаслідок побутових, виробничих, спортивних травм та ушкоджень, а також ускладнень після різноманітних захворювань, указують на нагальну потребу в підготовці фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, які здатні надавати висококваліфіковану допомогу з метою

усунення або максимально можливого відновлення порушених функцій та систем людини. На сьогодні в Україні діють стандарти професійної підготовки фахівців із фізичної терапії, розроблені і впроваджені в освітній процес. Проте, всупереч існуючим стандартам щодо підготовки даних фахівців у закладах вищої освіти України, а також включенням відповідних посад до класифікатора процесій, фізичні терапевти, ерготерапевти стикаються із труднощами щодо подальшого працевлаштування.

Тому дуже важливим є розуміння кваліфікаційної характеристики, місця та ролі фізичних терапевтів, ерготерапевтів та змісту їх професійної діяльності на сучасному етапі становлення спеціальності в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Вивченню та вдосконаленню процесу професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії присвячені наукові праці багатьох дослідників. Зокрема, науковцями розкрито ключові аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичної терапії та ерготерапії (В. О. Кукса, Р. В. Маслов, Л. П. Сущенко та ін.), вивчено закордонний досвід підготовки спеціалістів цієї галузі (О. В. Базильчук, А. М. Герцик, С. В. Гук, Ю. О. Лянной та ін.), узагальнено поняттєвий апарат у галузі фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації (А. М. Герцик, О. В. Гузій, О. А. Мерзлікіна та ін.), досліджено проблему формування готовності до різних видів професійної діяльності (Н. О. Белікова, О. І. Міхеєнко, М. В. Співак та ін.).

Але, незважаючи на суттєву увагу з боку науковців до проблеми професійної підготовки фахівців із фізичної терапії, ерготерапії, незрозумілим залишається питання їх працевлаштування та подальшого виконання професійних функцій відповідно до кваліфікаційної характеристики.

Метою статті є розкриття сутності понять «фізична терапія» та «ерготерапія» та основних нормативно-правових документів, які регламентують професійну підготовку фахівців із фізичної терапії, ерготерапії.

Методи дослідження: теоретичний аналіз спеціальної науково-методичної літератури та нормативно-правової документації в напрямі фахової підготовки фахівців із фізичної терапії, ерготерапії, узагальнення результатів дослідження науковців.

Виклад основного матеріалу. Для визначення головних напрямів та змісту професійної підготовки фахівців із фізичної терапії, ерготерапії необхідно уточнити сутність ключових понять галузі.

Уточнення термінів «фізична реабілітація», «фізична терапія», «ерготерапія» в нашому дослідженні базується на результатах теоретичного аналізу науково-методичної літератури. Питання фахової термінології постають у працях В. В. Абрамова, В. В. Клапчука (*Фізична реабілітація*), А. М. Герцика (Герцик, 2010, с. 45-48), Ю. О. Лянного (Лянной, 2017).

Співвідношення сутності понять «фізична реабілітація», «фізична терапія та ерготерапія» і «фізіотерапія» в зарубіжних та вітчизняних

науково-методичних джерелах найбільш ґрунтовно вивчалось А. М. Герциком. Автор відмічає, що в зарубіжній науці і практиці тлумачення фізичної терапії практично співпадає з визначенням фізичної реабілітації. Реабілітацію трактують як «діяльність, методики або процеси, що скеровані на максимальне відновлення функцій у неповносправних осіб і досягнення ними незалежності, формування компенсацій, запобігання повторенню або загостренню захворювання» (Герцик, 2010). Фізична терапія окреслюється «як діяльність, що базується на принципах біомеханіки і нейрофізіології та спрямована на зменшення болю, максимальне відновлення функцій і запобігання неповносправності за допомогою таких фізичних засобів, як вправи, масаж, електрична і світлова енергія, тепло і холод, вода» (Герцик, 2010). У визначенні фізичної терапії та ерготерапії наголошується на функціональному спрямуванні фізичної терапії, одним основних засобів якої є застосування фізичних вправ.

Отже, в англійській літературі терміни «фізична реабілітація», «фізична терапія» і «фізіотерапія» використовуються як синоніми.

Термін «реабілітація» в українських і зарубіжних наукових джерелах має тотожне трактування. Реабілітація визначається як «комплекс заходів, спрямованих на відновлення порушених функцій організму й працездатності хворих та інвалідів» (Герцик, 2010).

У Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Стандартні правила щодо зрівняння можливостей інвалідів» (1993) зазначено, що термін «реабілітація» означає процес, який має на меті допомогти інвалідам досягти оптимального фізичного, інтелектуального, психічного і/або соціального рівня діяльності та підтримувати його, надавши їм тим самим засоби для зміни їхнього життя й розширення меж їхньої незалежності. У документі також підкреслюється, що реабілітація передбачає не лише надання медичної допомоги, а також широке коло заходів і діяльності, наприклад, відновлення професійної працездатності (*Резолюція Генеральної Асамблеї ООН*).

Близьке за змістом тлумачення надає Всесвітня організація охорони здоров'я, визначаючи реабілітацію як цілеспрямований і обмежений у часі процес, «метою якого є запобігання інвалідності під час лікування захворювання і допомога хворому в досягненні максимальної фізичної, психічної, професійної, соціальної та економічної повноцінності, на яку він буде здатний у межах існуючого захворювання» (*Медицинское обслуживание и реабилитация: деятельность ВОЗ*).

Як відмічають дослідники (А. М. Герцик, Л. С. Кравчук), в українськомовних джерелах донедавна термін «фізична терапія» не був поширений. Уживане в Україні тлумачення терміну «фізіотерапія» є вужчим від міжнародного, оскільки інтерпретується як галузь медицини, що вивчає дію на організм природних і переформованих фізичних чинників (не передбачаючи застосування фізичних вправ) (Герцик, 2010).

В українській науково-методичній літературі (А. М. Герцик, Т. Ю. Круцевич, О. Д. Дубогай, Є. Н. Приступа та А. С. Вовканич) фізичну реабілітацію традиційно розуміють як лікувально-педагогічний і виховний процес, що ґрунтується на основних дидактичних принципах (свідомості, активності, наочності, доступності, індивідуалізації, систематичності). Серед основних засобів фізичної реабілітації фахівці (Г. Є. Верич (2004), В. М. Мухін (2009), С. Н. Попов (2005)) виділяють: активні (фізичні вправи (ЛФК); пасивні (масаж, фізіотерапія, мануальна терапія, природні чинники); психорегулюючі (м'язові релаксації, аутогенне тренування).

У трактуванні фізичної реабілітації, поширеному серед вітчизняних науковців і практиків (Ю. О. Ляной (2010), Г. П. Магльована (2006), В. М. Мухін (2009) підкреслюється, що фізична реабілітація включає комплексне застосування фізичних вправ і природних чинників з метою профілактики, лікування й відновлення здоров'я, фізичного стану та працездатності хворих та інвалідів. Поняття фізичної реабілітації розкривається як комплекс заходів, скерований на відновлення втраченої або послабленої функції після захворювання чи травми (Круцевич, 2012, с. 12).

Згідно з сучасними поглядами вітчизняної науки і практики, дефініції «фізична терапія», «фізична реабілітація» тотожні за змістом.

Погляди на сутність поняття «ерготерапія» змінюються відповідно до запитів суспільства та розвитку науково-технічного прогресу. Ерготерапія пройшла еволюційний шлях від поняття «працетерапія», «заняттєва терапія» до сучасного її розуміння як медико-соціальної спеціальності, спрямованої на поліпшення й підтримку стану здоров'я людини за допомогою різних видів цілеспрямованої діяльності. Ерготерапія є важливою складовою медичної і соціальної реабілітації, «яка використовує сукупність засобів, форм і методів педагогіки, психології, лікувальної фізичної культури, оздоровчої фізичної культури і спорту, масажу, природних і трансформованих факторів природи» (Мазепа, 2017, с. 175).

А. Г. Шевцов характеризує ерготерапію як «складну відкриту мультидисциплінарну інтегральну реабілітаційну технологію, що спрямована на надання допомоги особам зі стійкими порушеннями здоров'я, із обмеженнями життєдіяльності» (Шевцов, 2009, с. 228). Автор підкреслює, що «окупаціональна терапія» (Occupational therapy), або «ерготерапія» (Ergotherapy), або «трудо́терапія» (Arbetssterapi) є інтегральною реабілітаційною технологією, що інтегрує досягнення медицини, корекційної педагогіки, андрагогіки, практичної, вікової і спеціальної психології, соціальної роботи, геронтології, правознавства та інших гуманітарних і антропологічних наук (Шевцов, 2009, с. 231). Окупаціональна терапія (у буквальному перекладі «заняттєва терапія») є активною реабілітаційною технологією, головною метою якої є відновлення та збереження здоров'я, повернення до нормального

соціального й побутового функціонування, інтеграція людини в суспільне життя (Шевцов, 2009; *Ерготерапія*).

У зарубіжних країнах ерготерапевти проходять професійну теоретичну і практичну підготовку з соціальних, психологічних, біологічних і медичних наук, засвоюють професійні навички і методи втручання. Такі фахівці працюють із різними віковими та нозологічними групами в різноманітних закладах: лікарнях, реабілітаційних центрах, програмах надомної допомоги, спеціальних закладах освіти, на підприємствах (Шевцов, 2009, с. 233).

Таким чином, ерготерапія – це зцілення через різні види діяльності та активності (активність у повсякденному житті; активність у роботі та продуктивній діяльності; активність у грі, відпочинку та дозвіллі) (Крупа, 2014). Важливим аспектом організації «заняттєвої терапії» є сенс, мета, культурний і соціальний зміст цієї діяльності для особи, яка нею займається (Багрій, 2016, с. 166). У розумінні «заняттєвої терапії», здоров'я підтримується тоді, коли людина бере участь у діяльності, що задовольняє її бажання або необхідність участі (вдома, у школі, на робочому місці, у суспільному житті) (Кравчук, 2017, с. 38).

На основі аналізу й узагальнення наявних у наукових джерелах даних, зазначимо, що поняття «ерготерапія», «працетерапія», «трудотерапія», «заняттєва терапія», «окупаціональна терапія» та ін. утворюють синонімічний ряд, який відображає еволюційний шлях становлення ерготерапії як інтегральної реабілітаційної технології.

Підсумовуючи погляди науковців щодо трактування основних понять галузі охорони здоров'я, нами було конкретизовано поняття фізичної терапії та ерготерапії як комплексного процесу відновлення здоров'я, що включає медичні, педагогічні, профілактичні заходи, спрямовані на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму, оптимізацію фізичного стану та відновлення працездатності особи.

Професійна підготовка фахівців уявляє собою складний динамічний процес, спрямований на засвоєння відповідних знань та вмінь у певній сфері діяльності. У нашому дослідженні ми погоджуємося із визначенням Ю.О. Лянного (Лянной, 2017) і будемо розглядати професійну підготовку майбутніх фахівців з фізичної терапії та ерготерапії як безперервний процес набуття студентами необхідного рівня освіченості (одержання знань, напрацювання умінь і навичок, розвиток професійно і соціально значущих якостей, формування ціннісних орієнтацій і первинного досвіду діяльності, що забезпечує готовність до виконання трудових функцій).

Розглядаючи професійну підготовку фахівців із фізичної терапії, ерготерапії варто розглянути цей процес в історичному розрізі.

В Україні розвиток фізичної реабілітації як самостійної освітньої та наукової спеціальності в галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і

здоров'я людини» і галузі науки 24 «Фізичне виховання та спорт» починається з середини 90-х років 20 століття (Герцик, 2009).

Професійна діяльність фахівців із фізичної реабілітації була спрямована на максимальне відновлення втрачених або послаблених функцій організму людини після різноманітних захворювань та травм. Ураховуючи, що вплив на фізичні можливості людини в певному реабілітаційному напрямі розглядається як педагогічний процес, то фізичних реабілітологів відносили до педагогів у сфері відновлення чи корекції рухової діяльності хворих та неповносправних. (А. С. Вовканич, 1998; Т. Ю. Круцевич, 2003). Головним засобом фізичної реабілітації є фізичні вправи та їх комплекси. Розробкою методик їх застосування у реабілітаційному процесі займалися Г. Є. Верич, Т. Ю. Круцевич, О. Б. Лазарева та ін., які ґрунтувалися на загальнодидактичних принципах.

У 2009 році Світова конфедерація фізичної терапії (World Confederation for Physical Therapy) визнала, що діяльність фахівців фізичної реабілітації в Україні відповідає описові фізичної терапії. Наступним етапом розвитку спеціальності став її перехід у галузь знань 22 «Охорона здоров'я».

На сьогодні основними нормативно-правовими документами, які регулюють процес професійної підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії (фізичної реабілітації) є: Закон України «Про Освіту» (2014), Закон України «Про вищу Освіту» (2014), «Національна стратегія розвитку України на період до 2021 року», «Національна стратегія з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року» (2016), Державна цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року» (2017), Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (Кравчук, 2017, с. 37-40).

Відповідно до класифікатора професій ДК 003-2010 та зміни № 6 (від 01.11.2017 р.), випускник освітнього рівня «бакалавр» у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» зі спеціальностей «Фізична терапія, ерготерапія» (або «Фізична реабілітація») здатен виконувати професійну роботу і може займати відповідну первинну посаду 3226 – асистент ерготерапевта (раніше – інструктор з трудової терапії, інструктор з трудової адаптації); посаду 3226 – асистент фізичного терапевта (раніше – медична сестра з лікувальної фізкультури, медична сестра з масажу); згідно зі змінами до класифікатора професій №7 (від 30.11.2017 р.) – посаду 3226-фахівець з фізичної реабілітації (*Стандарт вищої освіти України*).

Відповідно до кваліфікаційної характеристики вище зазначених посад, були визначені головні професійні функції фахівця з фізичної терапії, ерготерапії, які полягають у здійсненні реабілітаційних заходів з метою усунення, припинення або зменшення болю, відновлення функцій організму, досягнення нормального рівня здоров'я, фізичної самостійності

та активності, оптимального фізичного стану та кондиції осіб (дітей та дорослих) із порушеннями опорно-рухового апарату, ортопедичними вадами, побутовими та професійними травмами, наслідками неврологічних, серцево-судинних, респіраторних та інших захворювань, людей похилого віку з віковими ускладненнями (Крупа, 2014, с. 176-187).

Фахівці з фізичної терапії, ерготерапії можуть працювати в монопрофесійному середовищі, а також бути повноправними членами мультидисциплінарної реабілітаційні команди. Їх професійна діяльність обумовлена вимогами міністерства охорони здоров'я та потребами спільнот, та включає надання широкого кола клінічних (визначення реабілітаційного діагнозу, розробка та впровадження реабілітаційної програми, профілактика можливих ускладнень) та позаклінічних послуг, які можуть надаватися в лікувально-реабілітаційних, лікувально-оздоровчих закладах, амбулаторних та домашніх умовах, навчально-реабілітаційних центрах, закладах освіти та соціального захисту населення, спортивно-тренувальних центрах, спортивних командах.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У нашому дослідженні були конкретизовані ключові поняття галузі охорони здоров'я. Так, фізична терапія – функціональне відновлення організму людини шляхом застосування фізичних вправ різної спрямованості та їх комплексів. Ерготерапія – це інтегральна реабілітаційна технологія, спрямована на максимально можливе відновлення функціонального стану людини у процесі діяльності та активності (активність у повсякденному житті; активність у професійній та продуктивній діяльності; активність під час гри, відпочинку та дозвілля). Фізичну терапію та ерготерапію розглядаємо як комплексний процес відновлення здоров'я, що включає медичні, педагогічні, профілактичні заходи, спрямовані на відновлення (або компенсацію) порушених функцій організму, оптимізацію фізичного стану та відновлення працездатності особи. Професійна підготовка майбутніх фахівців із фізичної терапії, ерготерапії в Україні регулюється низкою нормативно-правових документів: Законом України «Про Освіту» (2014), Законом України «Про вищу Освіту» (2014), «Національною стратегією з оздоровчої рухової активності на період до 2025 року» (2016), Стандартом вищої освіти України та ін.

У подальшому плануємо розглянути особливості та зміст професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної терапії та ерготерапії.

ЛІТЕРАТУРА

- Багрій, І. (2016). Заняттєва терапія як напрям професійної діяльності. *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 1, 158-166 (Bahrii, I. (2014). Occupational therapy as a field of professional activity. *Pedagogy and psychology of vocational education*, 1, 158-166).
- Буйлова, Т. В. (2017). Стандартизация профессиональной подготовки и деятельности физических терапевтов в Российской Федерации. *Вестник Ивановской медицинской академии*, 22 (2), 9-15 (Builova, T. V. (2017). Standardization of

training and activities of physical therapists in the Russian Federation. *Bulletin of Ivanovo Medical Academy*, 22 (2), 9-15).

- Герцик, А. М. (2010). До питання тлумачення термінів «фізична реабілітація» та «фахівець з фізичної реабілітації». *Теорія та методика фізичного виховання*, 3, 45-48 (Hertsyk, A. M. (2010). On the interpretation of the terms "physical rehabilitation" and "specialist in physical rehabilitation". *Theory and methodology of physical education*, 3, 45-48).
- Герцик, А. М. (2009). *Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату* (автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04). Львів (Hertsyk, A. M. (2019). *Theoretical and methodological foundations of physical rehabilitation/physical therapy for disorders of the musculoskeletal system*. (DSc thesis abstract). Lviv).
- Гук, С. В. (2015). *Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації в університетах Великої Британії* (дис. ... канд. пед. наук: 3.00.04). Кам'янець-Подільський (Huk, S. V. *Professional training of specialists in physical rehabilitation at universities in the Great Britain*. (PhD thesis). Kamianets-Podilskyi).
- Клочкова, Е. В., Мальцев, С. Б. (2010). *Физическая терапия и эрготерапия как новые специальности для Республики Таджикистан*. Душанбе (Klochkova, E. V., Maltsev, S. B. (2010). *Physical therapy and occupational therapy as new specialties for the Republic of Tajikistan*. Dushanbe).
- Кравчук, Л. С. (2017). Фізична терапія, ерготерапія: тлумачення професійної діяльності. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*, 13, 37-40 (Kravchuk, L. S. (2017). Physical therapy, ergotherapy: interpretation of professional activity. *Collection of scientific works of Khmelnytsky Institute of Social Technologies, University of Ukraine*, 13, 37-40).
- Крупа, В. В. (2014). Визначення сутності та змісту формування професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної реабілітації. *Педагогічні науки. Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки*, 4 (73), 176-187 (Krupa, V. V. (2014). Determination of the essence and content of formation of professional competence of future specialists of physical rehabilitation. *Pedagogical Sciences. Collection of scientific papers of the National Academy of State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical and Psychological Sciences*, 4 (73), 176-187).
- Круцевич, Т. Ю. (2012). *Теорія і методика фізичного виховання*. Київ. (Krutsevych, T. Yu. (2012). *Theory and methodology of physical education*. Kyiv).
- Лянной, Ю. О. (2017). *Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах* (дис. ... докт. пед. наук). Київ (Liannoi, Yu. O. *Theoretical and methodological foundations of professional training of future masters of physical rehabilitation in higher education institutions*. (PhD thesis). Kyiv).
- Мазепа, М. (2017). Сучасна парадигма ерготерапії. *Вісник Прикарпатського університету. Фізична культура*, 25-26, 174-180 (Mazepa, M. (2017). The modern paradigm of ergotherapy. *Bulletin of Carpathian University. Physical Education*, 25-26, 174-180).
- Медицинское обслуживание и реабилитация: деятельность ВОЗ (Health care and rehabilitation: WHO activities)*. Retrieved from: <https://www.who.int/disabilities/care/activities/ru/>.
- Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Стандартні правила щодо зрівняння можливостей інвалідів» (UN General Assembly Resolution on "Standard Rules on*

- Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*). Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_306.
- Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (Higher education standard of Ukraine: first (bachelor) level, field of knowledge 22 "Health care", specialty 227 "Physical therapy, ergotherapy")*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/227-fizichna-terapiya-ergoterapiya-bakalavr.pdf>.
- Фізична реабілітація, спортивна медицина: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О.Б. Неханевич (2014). Дніпропетровськ (Physical rehabilitation, sports medicine: textbook for students of higher medical institutions / V. V. Abramov, V. V. Klapchuk, O. B. Nekhanevych [et. al.]. (2014). Dnipropetrovsk).*
- Шевцов А. Г. (2009). *Освітні основи реабілітології: монографія*. Київ (Shevtsov, A. H. (2009). *Educational basics of rehabilitation: monograph*. Kyiv).
- Ерготерапія (Occupational Therapy) – нова професія в сфері реабілітації для України (Occupational Therapy is a new profession in the field of rehabilitation for Ukraine)*. Retrieved from: http://www.uaua.info/mamforum_arch/theme/516316.html.

РЕЗЮМЕ

Беспалова Оксана, Арешина Юлия, Лянная Ольга. Професійна підготовка спеціалістів по фізіотерапії та ерготерапії.

Целью статьи является раскрытие сущности ключевых понятий отрасли: «физическая терапия» и «эрготерапия» и основных нормативно-правовых документов, регламентирующих профессиональную подготовку специалистов по физической терапии, эрготерапии в Украине. Для достижения поставленной цели нами были выбраны следующие методы исследования: теоретический анализ специальной научно-методической литературы и нормативно-правовой документации по направлению профессиональной подготовки специалистов по физической терапии, эрготерапии, обобщение результатов исследования ученых. В результате были обобщены подходы к трактовке понятий: «физическая реабилитация», «физическая терапия» и «эрготерапия» в отечественной и международной научно-методической литературе и конкретизирована их сущность; представлен исторический путь развития специальности «Физическая терапия, эрготерапия» и его поэтапные преобразования; представлен перечень и раскрыто содержание основной нормативно-правовой документации, регламентирующих процесс профессиональной подготовки специалистов по физической терапии, эрготерапии в высших учебных заведениях Украины; рассмотрена квалификационная характеристика специалистов, которая включает профессиональные функции и содержание профессиональной деятельности.

Ключевые слова: трудотерапия, оккупационная терапия, профессиональная подготовка, профессиональная деятельность, профессиональные функции.

SUMMARY

Bespalova Oksana, Areshina Yuliia, Lianna Olha. Professional training of specialists in physical therapy and ergotherapy.

Today, scientists are chained to solving the demographic situation in Ukraine, reducing morbidity and disability, improving the quality of life of the population. Health care professionals play an important role in the field of physical therapy and ergotherapy. Training of specialists in physical therapy, ergotherapy for providing qualified assistance in

the field of health care and social protection of the population in Ukraine remain relevant today. Therefore, it is very important for today to understand qualification characteristics, place and role of physical therapists, ergotherapists and content of their professional activity at the present stage of becoming a specialty in Ukraine. The purpose of the article is to reveal the essence of the key concepts of the field: "physical therapy" and "ergotherapy" and the basic legal documents governing professional training of specialists in physical therapy and ergotherapy in Ukraine. To achieve this goal, we have chosen the following research methods: theoretical analysis of specialized scientific and methodological literature and regulatory documentation in the direction of professional training of specialists in physical therapy, ergotherapy, generalization of the results of scientists' research. As a result, approaches to interpretation of the concepts: "physical rehabilitation", "physical therapy" and "ergotherapy" in national and international scientific and methodological literature are generalized and their essence is defined. The historical path of development of the specialty "Physiotherapy, ergotherapy" and its step-by-step transformations are presented. Physical therapy is defined as a functional recovery of the human body through the use of physical exercises of different orientation and their complexes. Ergotherapy is an integral rehabilitation technology aimed at maximizing restoration of a person's functional state in the process of activity (activity in daily life; professional and productive activity; activity during play, rest and leisure). Physical therapy and ergotherapy are considered as a complex process of health restoration, including medical, pedagogical, preventive measures aimed at restoration (or compensation) of impaired functions of the organism, optimization of physical condition and restoration of working capacity of the person. Also, the article provides a list and content of the main legal documentation regulating the process of professional training of specialists in physical therapy, ergotherapy in higher educational establishments of Ukraine; qualification characteristic of specialists, including professional functions and content of professional activity, is considered.

Key words: labor therapy, occupational therapy, vocational training, professional activity, professional functions.

УДК 808.53:811.161.2'271.12

Вікторія Герман

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-2915-7330

DOI10.24139/2312-5993/2020.02/012-023

ІНТЕГРАЦІЯ ПРОЄКТУ IREX «ВИВЧАЙ ТА РОЗРІЗНЯЙ: ІНФО-МЕДІЙНА ГРАМОТНІСТЬ» І КУРСУ «СУЧАСНА РИТОРИКА»

У статті окреслюється можливість інтеграційного підходу до впровадження проєкту IREX «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність» у курс «Сучасна риторика»; доводиться, що таке поєднання дозволить покращити якість підготовки й формування компетентностей майбутніх педагогів, а саме: полемічну культуру (вміння вести дискусію та полеміку) і медіакультуру (критичне мислення, інфо-медійну й візуальну грамотність, соціальну толерантність, стійкість до впливів тощо); розроблено тему «Ораторське мистецтво ведення дискусії і полеміки» із застосуванням новітніх методик та креативних технологій в освіті, подано оригінальні завдання для самостійної роботи.

Ключові слова: візуальна грамотність, дискусія, еристика, інфо-медійна грамотність, критичне мислення, медіакультура, медіаграмотність, полеміка, полемічна культура, спір, соціальна толерантність.